

CSATHÓ KÁLMÁN

Borz

Különös, rejtett életet élő, titokzatos állat, amelynek semmi titkát sem sikerült kilesnem, pedig éveken át próbálkoztam vele. De hiába jártam utána, hiába figyeltem, ögyelegetem és üldögéltem tanyái körül órákon át, soha egyetlen kölykét nem sikerült meglátnom, sem egyetlen hangját meghallanom. A tarajos götte hangját ismerem, a guvatétől sem jönnek zavarba, de ha egy borz elvisitaná (vagy bögné?) magát az erdőben, nem tudnám megmondani, mi féle állat hangja volt.

Egyáltalában: borzot nappal — állatkerteket meg azt a hármat kivéve, amelyeket meglőttem — csak kétszer láttam életben, noha szabad időm java része évtizedeken át azzal telt el, hogy az erdőt jártam. A két találkozás délután történt, négy-fél öt óra tájban, napon, nyári időben, s szinte hajszálra egyforma volt, azzal a különbséggel, hogy egyszer egy fahordó út volt a színhelye, másik alkalommal egy cserkészösvény. A borz lefelé tartott, én fölfelé; szél nem volt, s a gyenge légáramlás — úgy látszik — nekem kedvezett, mert én előbb vettem észre a borzot, mint ő engem, s természetesen nyomban mozdulatlanra merevedtem, úgyhogy tíz-tizenöt lépésnyire megközelítettem, csak ott kaphatott szimatot, mert rögtön megfordult és elrohant. Könnyen meglőhettem volna, de mint vadászati tárgy már nem érdekelt, csak mint titokzatos erdőlakó.

De volt vele egyszer egy éjszakai találkozásom is. Szarvasbögés idején szeptember vége felé.

Egy jó hangú bika bögött a Bodzás nevű erdő rész sűrűjében, de mire odaértem, rám sötétedett, úgyhogy akkor sem tudtam volna megnézni, hogy milyen, ha behívtam volna.

— Ezzel már nem beszélünk ma! — szólt az öreg Tóth erdőőr, mert ő volt velem, minthogy Feri akkor már a vonatvezetői tanfolyamra járt, és lemondott a vadőrségről. — Legjobb lesz, ha hazamegyünk.

— Igaza van — feleltem. — De én nem gyalogolok akkorát, hanem itt alszom Zebegényben, hogy kora hajnalban itt lehessenek a közelben, és megpróbálkozhassam ezzel a bikával.

Elváltunk, de aztán mást gondoltam, nem mentem Zebegénybe, hanem ott maradtam az erdőben. Ettem egypár falatot, aztán egy sombokor tövében lefeküdtem, fejem alá téve hátizsákomat, kezem ügyébe a puskát és az akkor még újdonságba menő rúdelemes kézi reflektort. Aztán a lombok résein át

fénylő csillagokat bámulva, hallgattam a bikát, amely szenvedélyes epekedéssel szünet nélkül bögött a nyáriasan enyhe éjszakában, mindaddig, míg egyszerre csak felriadtam álmomból. A bika már hallgatott, a száraz avar azonban egy egyenesen felém tartó orrszarvú vagy viziló léptei alatt harsogott, mert akkora zajjal csak ilyen állatóriások járhatnak. Pillanatokba telt, míg teljesen felocsúdtam, és minden kétségen kívül megállapítottam, hogy a lármasan közeledő vad egyenesen a fejemnek tart, s rögtön rám fog lépni. Fogtam a lámpát meg a puskát, és felugrottam, aztán odavilágítottam, ahonnan az avarzörgés hallatszott.

A zaj azonnal megszűnt, és némi keresgélés után, a földhöz sokkal közelebb, mint akár orrszarvút, akár vizilovat kereshet az ember, megpillantottam a nagy láрма aránytalanul kis okozóját — egy borzot. Kővér volt, de távolról sem olyan hájas, mint amilyet a Tóth kukoricájában lőttem. Hogy mit keresett ott éjnek éjszakáján, ahol a neki kedves csemegéből néhány kukacon kívül semmit nem találhatott, nem tudható. Lehet, valami szerelmi ügyben sántikált.

A bika közben újra bögni kezdett, eltettem tehát a borzproblémát máskorra, és egy darabig félálomban hallgattam ezt a minden vadász számára oly kedves muzsikát. Mindaddig, míg a legmélyebb álomtalan álomba nem merültem, amelyből teljesen kialudva és frissen ébredtem fel hajnali pirkadáskor, mert az ilyen oxigéndús, erdei levegőben való alvás frissítőbb és üdítőbb mindennél. A bika azonban már messze fenn a Kút-völgy-tetőn bögött, mire pedig utána kapaszkodtam, nem volt már sehol, vagy legalábbis hallgatott. De a hajnal gyönyörű volt, s az élmény csupa boldog izgalom.

A borzokról még csak annyit, hogy egy csomó babonás mesét, amelyeket a népi fantázia rájuk költött, már megcáfolt a tudomány, lefosztva így szegényekről minden érdekességet. Amit igaznak hagyott rajtuk, az csak azt bizonyítja, hogy ők az erdő legunalmasabb lakói. Olyan unalmasak, mint mostoha nagyanyámék aranyhalai voltak. Azokat is sokat lestem az almaszagú vizitszoba gyöngyházberakásos, fekete, álébenfa asztalán álló, gömbölyű üvegmedencében, amint fel s alá úszkáltak, vagy egy helyben lebegtek és tátogtak. Óráig vártam és reméltem, hogy egyszer majd mégis történni fog valami. De nem történt. Soha. Semmi.

(Részlet A borz meg a róka című írásból)

VIKTOR SZOSZNORA

A varjú és a kisfiú

— Megismerkedne vélem?
— Hogyne, kérem.
— Becses nevét megkérdehetem?
— Varjú vagyok.
— Örvendek végtelen.
— S önt hogy nevezzem?
— Hogy engem? ...
Nem lényeges, hogy hívnak, illetőleg titok — ne is kérdezze többet.
— Úgy örvendek, és van szerencsém.
— De tudja mit? mi volna, ha tegezném?

— Szervusz, kérek.
— Mondd csak, te varjú, miért hívnak varjúnak téged? Nem vagy te tolvárj?
— Már hogy lennék tolvárj?!

Igy társalgott a fiú, kérdezett, majd válaszolt a vén varjú helyett.

— S miért jöttél ide?
— A városban érdekesebb: motorbiciklik, gyerekek. Az erdő mégse város.

Nincsen ott sem ez, sem az, hisz magad is tudod. De te

láttál-e erdőt valaha? A moziban. Az erdő az — hol sok a fa.

S moha. Meg rókák. Meg áfonya. Meg gombák. Figyelj csak, hogyha téged én éjjel-nappal etetnék, te nem lennél-e akkora, akár egy űrrakéta?
— Dehogynem, természetesen.
— Úgy.

Hát a Holdra nem repültél soha?
— Én ne repültem volna?!
— Micsoda hadova!
Hát ezért vagy te varjú. Te —

hadovarjú. No, meg ne haragudj rám. Inkább költözz be hozzám. Etetlek majd pereccel, kiflivel. S nem hadovából, de igazából, mint egy rakéta,

olyan nagy leszel. Így társalgott a fiú, kérdezett, majd válaszolt a vén varjú helyett.

S a Mars-mezőn az orgona virágzott fűrtösen — mintha szőlőtőkék sora ringatná fűrtjeit. Hiszen még a hold is, mint érett szőlő-fűrt ringott Leningrád felett. S a fehér éjben szőlőskertek illata lengte be a teret.

BAKA ISTVÁN átköltése